AVİM Yorum • No: 2024 / 58 • Aralık 2024

CANTERBURY HİKÂYELERİ: BAŞPİSKOPOS WELBY'NİN İSTİFASI VE ERMENİSTAN'IN DESTEK ARAYIŞI

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Ermenistanın dönemin güçlü devletlerinden destek arayışları günümüze kadar iki koldan ilerlemiştir: politik ve dini. Son zamanlarda Rusyanın Azerbaycan ile barış sürecindeki arabuluculuk çabalarının Ermenistan tarafından reddedilmesi, Rus askerlerinin uzun süredir bulundukları havaalanı[1], İran sınır kapısı gibi stratejik noktalardan çekilmesinin istenmesi ve yetkililer tarafından yapılan açıklamalar ile Ermenistanın, Rusya ile arasına artık mesafe koymak ve yeni güç odaklarına yönelmek siyaseti gibi görünmektedir. Rusyanın Kafkaslarda tesis etmeye çalıştığı hâkimiyete artık gücünün yetmediği bilincinin, Ermenistanı Batı ile ilişkilerini ilerletmeye ve barış sürecinde daha olumlu ve sonuç odaklı davranmaya itmiştir. ABD ve Fransa ile kurulan yakınlık göze çarpmakta, Fransa her fırsatta Ermenistan yetkililerinden daha radikal açıklamalarda bulunarak adeta Ermenistanın hamisi rolünde ikili ve uluslararası forumlarda birtakım beyanatlar da bulunmaktadır[2]. Yetkililer ve özellikle Paşinyan tarafından ortaya atılan ve dikkat çeken barış yanlısı söylemler, ne yazık ki dengeli ve adil bir barıştan yana olmadığı bilinen bazı Batı ülkeleri ile sağlanmaya çalışılan yakınlıkla çelişmektedir. Bu sebeple Ermenistan yetkililerinin barış söylemi güven yaratmamaktadır.

Paşinyan hükümetinin dış politika stratejisini belirleyen barış yanlısı tutum, muhalefet başta olmak üzere bazı radikal kesimler nezdinde hayal kırıklığına sebebiyet vermektedir. Diasporayı da kapsayan bu radikal kesime bir diğer örnek de şüphesiz Kilisedir. Azerbaycan ile imzalanan ve Anayasa Mahkemesi tarafından da onaylanan sınırlara dair mutabakat metni Kilise yetkililerinde tepkiye sebep olmuştur. Başpiskopos Galstanyan; protesto amacıyla mitingler düzenlemiş ancak halktan beklediği desteği görememiştir[3].

Apostolik Kilisenin destek arayışı oldukça kapsamlı ve dikkate değerdir. Daha önce Haziran ayında Vatikanda Papa Francis I ile Katolikos Aram I de benzer bir destek arayışı maksadıyla görüşme gerçekleştirmiştir. Haksız yere tutuklu oldukları iddia edilen ayrılıkçı Karabağ yönetimindeki Ermeni mahkûmlar hakkında istişare edilen görüşme[4], Kilisenin politik amaçlar uğruna aynı dine mensup kişilerin desteğini sağlama yoluna gittiğini açıkça göstermiştir.

Bununla ilgili olarak son zamanlarda Birleşik Krallık ta yaşanan bir gelişmeye göz atmakta fayda vardır. Canterbury Başpiskoposu Justin Welby, hakkında çıkan iddialardan ötürü

hâlihazırda, eski İngiliz İç İstihbarat Servisi şefi tarafından yönetilen bir soruşturmaya tabidir. Kasım ayının başında görevden çekilen Welby, görevinin resmi olarak biteceği 6 Ocak tarihine kadar Başpiskoposluk makamında kalmaya devam edecektir[5]. Başpiskoposun Ermenistana yakınlığı daha önce defaatle hem Ermeni basınında hem de dünya basınında yer almıştır. Welby Ermenistana görevde olduğu süre boyunca dikkate şayan ziyaretlerde bulunmuş, bu ziyaretlerde Başpiskopos, görevinin ağırlığı ile ters düşecek şekilde, taraflı açıklamalar yapmıştır. Son ziyaretini 2023 yılının Ekim ayında gerçekleştirmiş, 2024 yılının Ocak ayında Karekin IIyi misafir etmiş, geçtiğimiz günlerde de Azerbaycan ve Ermenistan ilişkileri ile ilgili Dış İlişkiler, İngiliz Milletler Topluluğu ve Kalkınma Ofisine sözde haksız bir şekilde tutulan Ermeni mahkûmların mevcut durumları ile ilgili bir soru yöneltmiştir[6]. Ziyaret ve soruların ekseriyeti Karabağ ile ilgilidir. Kafkasya gezisinin bir parçası olarak Ermenistana gerçekleştirdiği ziyarette, Ermenilerin (2023 Kasım itibariyle) acı çektiğine, dünya kamuoyu tarafından unutulmadığına ve yalnız bırakılmadığına dair görüş belirtmiştir. Ayrıca kendi tercihleriyle Karabağı terk eden Ermeni nüfus için yerinden edilmiş ifadesi kullanılmış[7], bölgede barışa katkı sağlamak için tertip edildiği iddia olunan Kafkasya gezisi de amacından saptırılmıştır. Azerbaycana ziyaretinde barış için ilk adımların atılmasının gerekliliğine vurgu yapan ve şiddet karşıtı söylemlerde bulunan Başpiskoposun taraflara karşı göstermiş olduğu tutumun farklılığına açık bir örnek oluşturmuştur. Karekin IInin Canterbury ziyaretinde de Başpiskoposun tutumu değişmemiş, aksine Karabağ konusu haksız bir şekilde insani kriz olarak nitelendirilmiştir.[8]

2019 yılında sözde Ermeni Soykırımı kurbanları için Başpiskopos tarafından bir haçkar Canterbury Katedraline yerleştirilmiştir[9]. Bu da Başpiskoposun Ermeni yanlısı tutumuna somut bir gösterge olmuştur.

Sonuç olarak 6 Ocak tarihinde resmi olarak görev süresi sona erecek olan Welbyden boşalan bu önemli dini makama kimin geleceği Ermenistan-Azerbaycan barış süreci bakımından da önem arz etmektedir. Taraflı tutumu ile dikkat çeken ve arabuluculuktan uzak açıklamaları defalarca basında yer alan Başpiskoposun halefinin, Kafkasyadaki ikili gerginlikler açısından taraflı tutumu bir kenara bırakması ümit edilir. Ermenistanda muhalefet ve Kilisenin, sınır dışında da diasporanın öncülüğünü yaptığı bu radikal yaklaşım; din birliğinden kaynaklanan uhrevi bağların sorgulanmasına yol açmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, tarafların da altını ısrarla çizdiği gibi, Kafkasyadaki ikili gerginlikler yine taraflar arasında çözüme kavuşturulmak durumundadır. Aksi yöndeki ve taraflı çabalar ise yapıcı olmamaktadır.

*Fotoğraf: *The Archbishop of Canterbury*

[1] Yavuz Aydın, Ermenistan, başkent Erivan'daki Zvartnots Havalimanı'ndan Rus görevlileri çıkarıyor, *Anadolu Ajansı*, 6 Mart 2024, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-baskent-erivandaki-zvartnots-havalimanindan-rus-gorevlileri-cikariyor/3157246

.

[2] Shoulder to shoulder, Macron reiterates support for Armenia, *Armenpress*, 26 Eylül 2024, https://armenpress.am/en/article/1200794.

[3] Karine Simonian, Armenian Border Protesters March Toward Yerevan, *Radio Free Europe*, 5 Mayıs 2024, https://www.rferl.org/a/armenia-border-protest-yerevan-kirants-galstanian/32934139.html.

[4] Catholicos Aram I advocates for Artsakh in meeting with Pope Francis I, *The Armenian Weekly*, 18 Haziran 2024, https://armenianweekly.com/2024/06/18/catholicos-aram-i-advocates-for-artsakh-in-meeting-with-pope-francis-i/.

[5] Jane Dalton, Justin Welby begins scaling back Archbishop of Canterbury duties with exit date revealed after abuse scandal, *Independent*, 20 Kasım 2024, https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/justin-welby-archbishop-canterbury-leave-b2650677.html.

[6] Archbishop of Canterbury asks about conflict between Armenia and Azerbaijan, *The Church of England in Parliament*, 18 Kasım 2024, https://churchinparliament.org/2024/11/18/archbishop-of-canterbury-asks-about-conflict-between-armenia-and-azerbaijan/.

[7] Archbishop of Canterbury in Armenia: You are not forgotten, *The Archbishop of Canterbury*, 5 Ekim 2024, https://www.archbishopofcanterbury.org/news/news-and-statements/archbishop-canterbury-armenia-you-are-not-forgotten.

[8] Archbishop meets His Holiness Karekin II and Bishop Hovakim in Canterbury, *The Archbishop of Canterbury*, 29 Ocak 2024, https://www.archbishopofcanterbury.org/news/news-and-statements/archbishop-meets-his-holiness-karekin-ii-and-bishop-hovakim-canterbury.

[9] Armenian Khachkar at Canterbury Cathedral Officially Unveiled, Blessed, *The Armenian Mirror Spectator*, 7 Mart 2019, https://mirrorspectator.com/2019/03/07/armenian-khachkar-at-canterbury-cathedral-officially-unveiled-blessed/.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım

hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "CANTERBURY HİKÂYELERİ: BAŞPİSKOPOS WELBY'NİN İSTİFASI VE ERMENİSTAN'IN DESTEK ARAYIŞI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 58. Aralık 20. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/CANTERBURY-HIKAYELERI-BASPISKOPOS-WELBY-NIN-ISTIFASI-VE-ERMENISTAN-IN-DESTEK-ARAYISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır